

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

De mvndo

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Percipias verum sit quantula portio, verbis
 Quam nos magnificis in regna superba secimus,
 Partimur ferro, mercamur sanguine iusto,
 Ducimus exigua sub aëra de parte triumphos,
 Illi etenim moles per se spectata seorsim,
 Magna quidem: si cum stellati tegmine caeli
 Componas, puncti instar erit, vel seminis, unde
 Condidit innumeros senior Gargetus orbes.
 Hac illa est hominum sedes, hac illa ferarum
 Et volucrium domus: hoc angusto è carcere quantum
 Si rripit Oceani terra circumfluit humor,
 Quisque per Herculeam irumpens divortia mete,
 Europam Libycis late sejungit ab oris?
 Adde huc claustra Arabum, quaeq; ardent aequora
 Hyrcanos: huc adde lacus luxuriosos, paludes, (campos

Et qua praecipiti labefaciunt flumina montes
 Vertice, vel pigris stagnant immota lacunis.
 Dimq; hac irapiunt, hac orbem gurgite mergunt,
 Conditur exigua sub aëra pars maxima terra.
 Quod superest, magno velut Insula parua profundo
 Innatat: hac etiam quantum vel squalet arenis?
 Vel tumet in vastos sine fruge, sine arbore montes?
 Vel nimis ardes flammis? vel frigore torpet?
 Vel jacet humano indocilis mansuescere cultu,
 Vel fecunda malis animantum in funera succis?
 O pudor, o solidi praeceptis vesania voti!
 Quantula pars rerum est, in qua se gloria tollit,
 Ira fremit, metus exanimat, dolor urit, egestas
 Cogit opes ferro, insidiis, flammâ atque veneno?
 Scilicet & trepidi fervent humana tumultu.

DE MVNDO.

Nomen à quo & cuo inditum.

NIVERSITAS hæc, quæ ob mentis humanæ sacraria magis, quàm oculorum aciem ob-
 versatur, ab elegantia perfectâ & absolutâ puritate; Latinis *Mundus* dicitur. Is Plin. Nat-
 uralis historię lib. 11. cap. 1. *enjus circumflexu teguntur cuncta*. Apulcio, admirandam om-
 nibus machinam depingenti, *quis societate Cæli & Terra constat, & eorum naturis que utrius-
 que sunt*. Ejus formam in speciem Orbis absolutissimi globatam esse, nomen in primis, &
 consensus in eo mortalium Orbem appellantium pingentiumque, sed & argumenta rerum
 docent: non solum quia talis figura est capacissima & simplicissima, omnibusque sui par-
 tibus vergit in sese, ac sibi ipsi tolerandæ est, seque includit & continet, nullarum egeus compaginum, nec finem
 aut initium ullis sui partibus sentiens: sed oculorum quoque probatione, quod convexus undique sit quacum-
 que cernatur, quodque partes habeat ejusdem formæ, cum id accidere in aliâ non possit figurâ. Ut ridicu-
 li meritò existimandi sint, qui non *figure spherica vel rotundum*, sed alius etiam figuræ eum esse sunt arbitrati. Par-
 tes mundi duæ sunt, *Ætherea sive cœlestis, & Elementaris sive sublunaris*. *Ætherea* est lucida illa regio sphaera
 cœlestes omnes coplexa, immunis ab omni variatione: *Elementaris* est ea quæ infra illos Orbes constituta, gene-
 rationem corruptionemque admittit, estque non tantum corporum simplicium, ut sunt Ignis, Aër, Aqua, Terra:
 verum etiam eorum quæ ex hisce componuntur: quorum quinque genera Sapientes prodiderunt. Sunt enim que-
 dam imperfectè mixta, quæ *Meteora* appellamus, Grandines, inquam, Pluvia, Nubes, Tonitrua, Fulgura, Ventu: a-

lia

DE MUNDO.

lia perfectè mixta, sed inanimata, ut Saxa, Marmora, Metalla. Alia quæ animam habent vegetativam, ut Plantæ. Sunt quæ insuper sensitivam, ut Bruta: sunt denique in supremo & ultimo rerum compositarum gradu, quæ præter hæc omnia animam habent rationalem, ut Homines. Nos sua Astronomis, Physicisque relinquentes, Orbè terrarum potissimum considerabim⁹. Terra universa Mari, Fluminibus, Paludibusque variè interfecta, Orbè absolutum cum illis omnibus constituit. Homerus sanè non aliam ab causam eam vocat *orbicularem*. Er Numa Pópillius, idem spectans ad eam Vestæ rotundâ consecravit. Neque verò aliam ejus figuram esse posse cum ex gravium ad unum aliquod punctum tendentiũ ratione demonstravit Aristoteles, tum ex Eclipsibus & horologiorũ umbris à Mathematicis probatur. Præterea longis certisq; peregrinantiũ observationibus deprehensum est, longitudes & latitudes locorũ pro intervallis variari, adeo ut & Peræcos, & Antæcos, & Antipodas esse certius sit, quàm ut ullâ prolixiore demonstratione ostendendũ sit. Hunc Orbè continere, in circuitu, quo maximè patet, gradus 360 antiquitas docuit, idemque recentior asserit ætas, unde si singulis gradib⁹ tribuas milliaria Germanica xv, vel Italica lx, non erit difficile inire rationem ambitus totius Terræ. Ac de Terrâ quidem quætenus ea cum mari Orbè constituit pauca ista sufficiant. Eadè prout ab aquis distinguitur, & in Sacris, *Arida*, appellatur, proprium est Hominum domicilium. Huic uni propter eximia merita cognomentũ indidimus maternæ venerationis. Hæc nos nascentes excipit, natos alit, semelque editos sustinet semper: novissimè complexa gremio jamque à reliquâ naturâ abdicatos desertosque, tum maximè ut mater operit.

De mari hoc loco aliquid etiam adjiciendum: Mare aliud vocamus Mediterraneum, aliud Oceanum. *Oceanus* quæ Sacra literæ appellant abyssum aquarum, reliqua omnia suâ vastitate & magnitudine superat, diffunditurque per totam Terrâ, ac per diversas Mundi oras variarũ gentiũ Littora, Insulas, Promontoria, flexuoso meatu oberrâs, nomen cum locis mutat. Alibi vocatur *Occiduum*, alibi *Eous*, *Ethiopicus*, *Hispanicus*, *Atlanticus*, *Scythicus*, *Galicus*, *Britannicus*, *Germanicus*, *Hyperboræus* & *Glacialis*: alibi ex recentiorum observationibus, *Mare del Sur* sive *Pacificum*, *Archipelagus* *Lævi*, *Mare Indicum*, *Lanchidol*. *Mare mediterraneum* Africam ab Europâ disternat, & pro regionum situ diversa habet nomina. Neque verò sterile omninò est mare: fert Pisces, fert Plântas, fert Gemmas. In primis notandũ est, quàm dædalo artificio natura plerâque omnia quæ aut in terris aut in aère visuntur, voluerit in mari representare. Mitto Elephantes, Porcos, Testudines, Canes, Vitulos, Equos. Mitto Falcones, Hirundines: ipsum Hominẽ expressit in Equite marino, Sirenibus, Neræidibus, atque etiam in Monacho. Jam Corallus, Margarita, Ambra, Succinum, Spongie, aliâque infinita, quem non meritò in admirationem trahant & adorationẽ supremi Numinis: Sed de his hoc loco satis copiosè, ad distributionẽ Orbis Terrarũ accedamus. Terrarum Orbem veteres, nunc in duas partes, nunc in tres sunt partiti. In tres partes distributio, Europam, Asiam, Africã, vel Libyam, maximè celebres apud veteres, quibus novus Orbis nondum innotuerat. Sed inventã Americã, eam pro quartã parte ætas nostra adjecit. Mercator noster, hunc Orbem Terrarũ in tres continentes distinguit: Primam vocat quam veteres in tres partiti sunt: secundam quam nunc Americam vocamus: tertiam Terram Australem, sive Magellanicam. Nos verò Orbem universum in quinque partes dividimus Europam, Africam, Asiam, Americam & Terram Australem.

Terra ambitus.

Terra qualitas.

Mare.

Commoditates

Maris.